

Nr 388

Av herrar **Holmberg** och **Nilsson** i Gävle, om utvidgning av förskoleverksamheten.

All erfarenhet visar att förskolorna är ett utomordentligt stöd för föräldrarna i deras fostran av barnen. De bidrar till att påskynda försenad intellektuell utveckling, spåra upp och motverka begynnande felutveckling och befördrar normalt utvecklade barns personlighetsdaning. Särskild betydelse har de för att utveckla grupp- och kamratkänsla, inte minst bland barn utan syskon. De förbereder barnen på ett lyckligt sätt för den egentliga skolgången.

Undersökning företagen bland Sveriges småskollärarinnor liksom internationella erfarenheter ger vid handen att förskolebarn äger större självständighet, ordförråd och initiativförmåga än andra.

Både pedagoger och psykologer är eniga om förskolans positiva betydelse för barnens utveckling och karaktärsdaning. Medan allmänheten tidigare gärna betraktade den som något av lyx för ett privilegierat fåtal eller som barnparkering, börjar det numera alltmera inses att den är nödvändig för barnen.

Det är framför allt samhällets strukturförändringar, inflyttningen från landsbygden, de ständiga befolkningsomflyttningarna som skapat ett stegradt behov av den. I de nya bostadsområdena känner inte folk varandra, barnen har inte tillgång till samma naturliga lekplatser i närheten av hemmet som förr i tiden. De i bostadsområdena anlagda lekplatserna kommer ofta för sent, är för små och ligger många gånger utom synhåll för mammorna. Syskonskarorna är mindre, barnen fostrar inte varandra i hemmen på samma sätt som tidigare. Det samhälle de skall träda ut i är mera komplicerat, och föräldrarna ställer sig ofta frågande till problem som de inte känner från sin egen uppväxtmiljö.

Med den utbildning förskolepedagogerna numera får är det ostridigt att de erbjuder element i fostran som föräldrarna i regel inte har samma förutsättningar att ge. Redan 1946 års kommitté för den halvöppna barnavården deklarerade önskemålet att låta praktiskt taget alla barn i åldern 3—7 år och särskilt barnen i 5—7-årsåldern få tillfälle att besöka förskolor om föräldrarna så önskar. Kommittén, vars betänkande publicerades 1951, fann det realistiskt att räkna med en längre tid för realiserande av detta önskemål men fann det möjligt att fram till 1960 få 150 förskoleplatser för 1 000 barn i tätorterna i åldrarna 3—7 år. Denna målsättning har inte nåtts.

Under femtiotalet har ungefär 2 000 förskoleplatser om året tillkommit. Vi har för närvarande sammanlagt 35 086 platser i 861 förskolor. Dessutom torde ungefär 6 000 barn i daghem få del av förskolepedagogernas vägledning. Det är således ungefär en tiondel av alla barn i tre-, fyra-, fem- och sexårsåldern som åtnjuter denna förmån.

Att behovet är oändligt mycket större framgår redan av det faktum att man i regel bara tar emot sexåringar, skolomogna sjuåringar och endast i mycket begränsad omfattning barn i lägre åldrar och då främst av medicinska och psykologiska skäl.

1954 års familjeutredning »Samhället och barnfamiljerna» räknade med köer på 17 000 barn till förskolorna. De torde inte ha minskat. I Stockholm, som är föredömligt i fråga om sitt intresse för förskolorna och har överskridit målsättningen i 1946 års kommitté för den halvöppna barnavården, står för närvarande över 9 000 barn i kö. Väntelistorna ökar snabbare än antalet intagna barn. På liknande sätt torde det ligga till i de flesta andra tätorter. Ännu snabbare skulle föräldrarnas önskemål om att placera sina barn i några timmars daglig förskola växa, därest det bedrevs systematisk propaganda för den och om avgifterna kunde sänkas.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till regeringen hemställa om förslag till åtgärder som kan säkra en fördubbling av utbyggnadstakten för förskolor samt nödvändig vidgning av utbildningskapaciteten för förskolepedagoger.

Stockholm i januari 1961

Helmer Holmberg

Henning Nilsson